

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ปัจจุบันประเทศไทยกำลังพัฒนาทั้งในด้านเศรษฐกิจ การเมือง สังคม และวัฒนธรรม การให้การศึกษาแก่ประชาชนจึงเป็นความสำคัญและจำเป็นเป็นอันดับแรกของการพัฒนา เพราะว่าการศึกษาย่อมส่งเสริมให้เศรษฐกิจ การเมือง สังคม และวัฒนธรรมใดมีความเจริญก้าวหน้ามากขึ้น กระทรวงศึกษาธิการมีหน้าที่จัดการศึกษาให้แก่ประชาชนของประเทศ โดยมีกรมการฝึกหัดครูเป็นผู้รับผิดชอบการให้การศึกษาวิชาชีพครูแก่ประชาชน ฝึกนักศึกษาให้เป็นครูออกไปสอนประชาชนให้มีความรู้ความสามารถต่อไป ดังนั้นกรมการฝึกหัดครูซึ่งตั้งขึ้นเมื่อ พ.ศ. 2497 และได้จัดโครงการฝึกสอนขึ้นใน พ.ศ. 2499 ต่อมาใน พ.ศ. 2518 ได้เปลี่ยนชื่อการฝึกสอนเป็นการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ และในปี พ.ศ. 2525 กรมการฝึกหัดครูได้วางแนวปฏิบัติงานประสบการณ์วิชาชีพครู โดยคณะกรรมการดำเนินงานพัฒนาประสบการณ์วิชาชีพ กำหนดให้วิทยาลัยครูทั่วประเทศรวม 36 แห่งใช้เป็นแนวปฏิบัติร่วมกัน เพื่อเตรียมตัวนักศึกษาให้ทำหน้าที่ในการให้การศึกษาแก่ประชาชนของประเทศ เพราะถือว่าการศึกษาที่มีความสำคัญต่อชีวิตมนุษย์ ดังกระแสนพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช พระราชทานไว้ว่า¹

"การศึกษาเป็นปัจจัยสำคัญที่สุดอย่างหนึ่งของชีวิต เพราะเป็นรากฐานสำคัญช่วยให้บุคคลสามารถก้าวหน้าไปสู่ความสำเร็จ ความสุข ความเจริญทั้งปวงของตนเองและส่วนรวม"

¹ กระแสนพระราชดำรัสพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช, "ความคมทางการศึกษา" วารสารครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, (สิงหาคม - พฤศจิกายน, 2515), หน้า 1.

จึงเห็นได้ว่า ผู้มีหน้าที่ให้การศึกษานักเรียนของประเทศ ได้แก่ ครู อาจารย์ เป็นบุคคลที่ได้รับการยกย่องให้เกียรติมาโดยตลอดตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ดัง สิบปันท์ เกตุทัต ไท่กลาวไว้ดังนี้¹

ครู เป็นผู้มีความหมายสำคัญยิ่งในการจัดการศึกษา โดยเฉพาะในแนวทางการจัดการศึกษา เพื่อชีวิตและสังคม เพราะครูคือผู้มีหน้าที่ก่อให้เกิดการเรียนรู้และพัฒนาโดยรอบด้านขึ้นในตัวผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนรักอิสรภาพในการแสวงหาความจริง เพื่อชีวิตและสังคมที่ดี²

อย่างไรก็ตาม อาชีพครูจะก้าวหน้าและเจริญรุ่งเรืองแค่ไหน ข้อสำคัญขึ้นอยู่กับตัวของครูจะต้องปรับปรุงตนเองให้เป็นครูที่มีคุณภาพคืออย่างแท้จริง ซึ่งกรมการฝึกหัดครูได้วางแผนพัฒนาการศึกษาของกรมการฝึกหัดครูในช่วงเวลา 5 ปี (พ.ศ. 2525 - 2529) ไว้คือ การปรับปรุงคุณภาพของนักศึกษาให้เป็นครูที่ดี โดยแยกหลักสูตรออกเป็น 2 ภาค ได้แก่ ภาคทฤษฎี กับภาคปฏิบัติ ซึ่งเดิมเรียกว่าการฝึกสอน การฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูอยู่อย่างขมกั้เขม้น มีสำนักงานคณะกรรมการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูอยู่ในวิทยาลัยครูทั้ง 36 แห่ง ทั้งนี้เพราะเห็นว่าการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูมีความสำคัญยิ่งสำหรับนักศึกษาครู ซึ่งเรื่องนี้ อัจฉรา ประไพ-ตระกูล ไท่กลาวไว้ว่า²

"ประสบการณ์วิชาชีพครูและการฝึกปฏิบัติงานจัดเป็นวิชาการทางครูศาสตร์ภาคปฏิบัติที่จำเป็นมาก เพราะเป็นส่วนประกอบที่ถือว่าเป็นหัวใจของโครงการฝึกหัดครู"

ดังนั้น การฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูหรือการฝึกสอน จึงมีความสำคัญสำหรับนักศึกษาครูที่จะออกไปประกอบอาชีพครูในอนาคตจะต้องทำหน้าที่นี้ให้ดีที่สุดทั้งในภาคทฤษฎีคือการแสวง

¹สิบปันท์ เกตุทัต, การศึกษาเพื่อชีวิตและสังคม : การเสริมสร้างสังคมมนุษย์ในแนวทางแห่งธรรมส์จจะ, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ศรีนครินทร์, 2519), หน้า 31.

²อัจฉรา ประไพตระกูล และคณะ, ประสบการณ์วิชาชีพ (กรุงเทพมหานคร : คณะครูศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2523), หน้า 1.

หาความรู้ทางวิชาการ ภาคปฏิบัติ คือ การสอนและการ เป็นสมาชิกที่ดีของสังคม เพื่อให้เป็นผู้มี
คุณภาพสมกับเป็นครูที่ดี นพพงษ์ บุญจิตราคุลย์ ได้กล่าวยืนยันไว้ดังนี้¹

" การฝึกสอนเป็นหน้าที่สำคัญประการหนึ่งของสถาบันผลิตครูระดับต่าง ๆ "

ขณะเดียวกันนักการศึกษาอื่นของไทยก็ได้ให้คำสนับสนุนไว้ อาทิเช่น พะนอม แก้วกำเนิด
กล่าวไว้ว่า² " ประสพการณวิชาชีพครู ถือว่าเป็นหัวใจของการฝึกหัดครู " และ เจริญผล
สุวรรณโชติ กล่าวไว้อีกว่า³ " ปรัชญาการฝึกสอนหรือการฝึกประสพการณวิชาชีพที่ง่ายและ
เข้าใจอย่างสั้นที่สุดก็คือ การสร้างยุทธศาสตร์ของการฝึกหัดครู อันจะบังเกิดผลผลิตที่มีประสิทธิ
ภาพสูงสุด " และ สาโรช บัวศรี ได้กล่าวทำนองเดียวกันไว้ว่า⁴ " ความสามารถเป็นครู
ชั้นอาชีพนั้นต้องเพิ่มพูนความรู้และเป็นสมาชิกที่ดีของสังคมทางวิชาการ ยึดถือขนบธรรมเนียม
ของครูอย่างเคร่งครัด ส่งเสริมตัวเองให้ก้าวหน้าทางวิชาการและช่วยเหลือแนะนำผู้ที่เข้ามา
เป็นครูใหม่ ๆ และดูแลแนะนำผู้ที่มาเป็นนักเรียนฝึกสอนในโรงเรียนของตนเองด้วย "

¹ นพพงษ์ บุญจิตราคุลย์, "แนวคิดในการจัดนิเทศการสอน" ประสพการณวิชาชีพ
(กรุงเทพมหานคร : คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2523), หน้า 121.

² พะนอม แก้วกำเนิด, "แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาประสพการณวิชาชีพครู" แนวปฏิบัติ
งานประสพการณวิชาชีพครู, 2525, (กองแผนงานผลิตครู กรมการฝึกหัดครู กระทรวงศึกษา
ธิการ, 2525), หน้า 5.

³ เจริญผล สุวรรณโชติ, "การจัดและดำเนินงานการฝึกสอน" โครงการปรับปรุง
การฝึกสอนโครงการฝึกหัดครูชนบท (หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมการฝึกหัดครู กระทรวงศึกษาธิ-
การ, 2521), หน้า 6.

⁴ สาโรช บัวศรี, "การตั้งความมุ่งหมายของชีวิตนักเรียน นิสิตนักศึกษา" ครอบคลุม
25 ปี การสถาปนากรมการฝึกหัดครู (กรมการฝึกหัดครู กระทรวงศึกษาธิการ, 2522),
หน้า 38.

ตามความนึกเห็นของนักการศึกษาทั้งหลายมา จะเห็นว่าความสำคัญของการศึกษาคือ การฝึกประสบการณ์วิชาชีพ หรือจะกล่าวว่าการฝึกประสบการณ์วิชาชีพเป็นหัวใจของการศึกษา และการฝึกหัดครูและมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อวิชาชีพครู ในความเป็นจริงแล้วภาคปฏิบัติของการฝึกประสบการณ์วิชาชีพมีปัญหาลอยอยู่ในตัวของตัวเองมิใช่น้อย แต่ก่อนที่จะกล่าวถึงปัญหา ใครขอแนะนำถึงองค์ประกอบต่าง ๆ ของการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ ซึ่งจะ เป็นสิ่งที่นำไปสู่ปัญหาเสียก่อน องค์ประกอบนั้นได้แก่ วิธีดำเนินการ บุคลากรที่เกี่ยวข้อง สถานที่ฝึกประสบการณ์วิชาชีพ และการประเมินผลการฝึกประสบการณ์วิชาชีพของนักศึกษา

วิธีดำเนินการที่เป็นแนวในการดำเนินการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู เพื่อไปสู่วัตถุประสงค์ของการจัดการฝึกประสบการณ์วิชาชีพมี 5 ประการ คือ

1. สร้างคุณลักษณะที่ดีของครูและเจตคติต่อวิชาชีพแก่นักศึกษา
2. ให้นักศึกษาเรียนรู้งานครูตามหลักสูตรจากการฝึกปฏิบัติ
3. ให้นักศึกษาเรียนรู้ภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติให้สอดคล้องกัน
4. สร้างเจตคติที่ดีต่อการพัฒนาชุมชน
5. เพิ่มพูนประสิทธิภาพของนักศึกษา และบุคลากรที่เกี่ยวข้อง

บุคลากรสำคัญที่ช่วยในการจัดการฝึกประสบการณ์วิชาชีพให้ได้ผลดีตามวัตถุประสงค์ 5 ประการดังกล่าวแล้ว มี 2 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มอาจารย์นิเทศก์ และกลุ่มครูพี่เลี้ยง ซึ่งจะขอกล่าวถึงบทบาทหน้าที่ของอาจารย์นิเทศก์ ดังนี้

1. ให้ความรู้ภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติแก่นักศึกษาให้พร้อมก่อนออกไปฝึกประสบการณ์วิชาชีพ
2. อธิบายแนวทางและวิธีการ พร้อมทั้งแจกกุ่มือและแบบบันทึกการสังเกตการฝึกประสบการณ์วิชาชีพแก่นักศึกษา ก่อนออกไปปฏิบัติหน้าที่
3. นิเทศและติดตามผลการออกฝึกประสบการณ์วิชาชีพของนักศึกษา ณ โรงเรียนที่กำหนด
4. รวบรวมและเก็บแบบประเมินผลการศึกษา และสังเกตการสอนของนักศึกษาที่ครบฝึกชอบ เพื่อส่งให้สำนักงานประสบการณ์วิชาชีพ

ทุกวิทยาลัยเห็นด้วยกับความสำคัญของอาจารย์เทศกว่า เป็นผู้ที่จะช่วยให้การฝึก
ประสบการณ์วิชาชีพสำเร็จตามวัตถุประสงค์ จะขึ้นอยู่กับคุณสมบัติส่วนตัวที่นำไปใช้ในการนิเทศก
ทั้ง วิทยุ สาธิต กล่าวไว้ว่า¹

"อาจารย์เทศต้องมีความรู้ ความเข้าใจในตัวนักศึกษา และสภาพของสังคมรับผิดชอบ
ของงานนิเทศการ ฝึกประสบการณ์วิชาชีพ และใช้วิธีนิเทศการ ฝึกประสบการณ์วิชาชีพด้วยเหตุ
ผลและความสติปัญญา "

นอกจากอาจารย์เทศแล้ว ผู้ที่ใกล้ชิดสนิทสนมกับตัวนักศึกษามากที่สุดอีกท่าน
หนึ่ง คือ ครูพี่เลี้ยง ซึ่งจะช่วยให้การ ฝึกประสบการณ์วิชาชีพของนักศึกษามีคุณภาพที่สมความตอง
การ จะขอกล่าวถึงบทบาทหน้าที่สำคัญของครูพี่เลี้ยงดังต่อไปนี้

1. รับมอบนักศึกษาจากผู้บริหารโรงเรียน
2. มอบหมายงานตามหัวข้อที่กำหนดให้นักศึกษา
3. ช่วยเหลือนักศึกษาทั้งในด้านการสอนและงานธุรการอย่างเต็มความสามารถ
4. ประเมินผลงานของนักศึกษา
5. ประสานงานกับอาจารย์เทศหรืออาจารย์ประจำวิชา

นักศึกษาที่ออกฝึกประสบการณ์วิชาชีพก็เป็นองค์ประกอบสำคัญอีกประการหนึ่งที่จะช่วย
ให้การฝึกประสบการณ์วิชาชีพสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี บทบาทหน้าที่ของนักศึกษามีดังนี้

1. ศึกษาภาคทฤษฎีและปฏิบัติในวิทยาลัยตามหัวข้อที่ต้องออก ฝึกสอน
2. ทำการศึกษาและสังเกตโรงเรียน เต็มตามระยะเวลาที่กำหนดตลอดวัน
3. บันทึกการสอนและสังเกตตามหัวข้อและแบบฟอร์มที่กำหนดตลอดวัน
4. ปรีกษาหารือและขอความช่วยเหลือจากครูพี่เลี้ยงอยู่เสมอ
5. รวบรวมผลการบันทึกส่งให้ครูพี่เลี้ยงตรวจ และส่งให้อาจารย์เทศเมื่อสิ้นสุด

การสอนและสังเกตการสอน

¹วิทยุ สาธิต , หลักบริหารการศึกษา (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช,
2516), หน้า 294.

นอกจากบุคลากรดังกล่าวแล้ว องค์ประกอบที่ช่วยให้การฝึกประสบการณ์วิชาชีพสำเร็จ ลุล่วงไปไ้ความวัตถุประสงค์เป็นอย่างดีอีกประการหนึ่ง ได้แก่ สำนักงานประสบการณ์วิชาชีพซึ่งมี อยู่ในวิทยาลัยทุกแห่ง บทบาทหน้าที่ที่สำคัญของสำนักงานประสบการณ์วิชาชีพมีดังนี้

1. ประสานงานกับฝ่ายวิชาการและอาจารย์ผู้สอน
2. จัดเตรียมโรงเรียนโดยประสานงานกับภาควิชาและอาจารย์ในเทศ์
3. เชิญฝ่ายวิชาการของโรงเรียนประชุมปรึกษางานและรับทราบวิธีดำเนินการ
4. ประชุมนิเทศนักศึกษาออกฝึกสอน
5. ออกหนังสือแจ้งโรงเรียนล่วงหน้าและทำหนังสือส่งตัวนักศึกษา

องค์ประกอบที่สำคัญถัดไป คือ โรงเรียนฝึกสอน โรงเรียนฝึกสอนนับว่าเป็นสถานที่ สำคัญสำหรับนักศึกษาอีกแห่งหนึ่งรองจากวิทยาลัย ซึ่งมีบทบาทและหน้าที่ดังนี้

1. ผู้บริหารโรงเรียนฝึกสอนต้องประชุมนิเทศนักศึกษาเกี่ยวกับโรงเรียน ครู นักเรียน และชุมชน การบริหารโรงเรียนและระเบียบปฏิบัติงาน
2. แนะนำครูที่เลี้ยงและส่งนักศึกษาให้ครูที่เลี้ยงเพื่อศึกษาและสังเกตงาน
3. รับผิดชอบและให้ความช่วยเหลือแก่นักศึกษาเหมือนครูในโรงเรียน
4. ติดตามผลการปฏิบัติงานของนักศึกษาจากครูที่เลี้ยง
5. ส่งผลการปฏิบัติงานของนักศึกษาตามแบบประเมินผลไปยังวิทยาลัย

องค์ประกอบประการสุดท้าย คือ การวัดและประเมินผลการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ ของนักศึกษา ซึ่งประเมินจากคุณลักษณะและการปฏิบัติงานของนักศึกษา แบบบันทึกหรือแบบรายงานการศึกษา ประเมินจากการศึกษาและสังเกตการสอน ผู้ประเมินได้แก่ อาจารย์ในเทศ์ ครู ที่เลี้ยง และสำนักงานประสบการณ์วิชาชีพของวิทยาลัย ปัจจุบันนี้วิทยาลัยครูกลุ่มภาคตะวันออกเฉียงเหนือประเมินผลโดยใช้หลักเกณฑ์อย่างเดียวกัน จะต่างกันอยู่ที่น้ำหนักความสำคัญของ บุคลากรผู้ประเมินผลว่าจะให้ความสำคัญอยู่กับผู้ใดเท่านั้น เช่น บางวิทยาลัยจะให้การประเมิน ผลของครูที่เลี้ยงมีน้ำหนักมากกว่าอาจารย์ในเทศ์และสำนักงานประสบการณ์วิชาชีพ ทั้งนี้เพราะ ถือว่าครูที่เลี้ยงเป็นผู้ดูแลใกล้ชิดกับนักศึกษามากที่สุดนั่นเอง แต่บางแห่งจะให้ความสำคัญอยู่ที่ อาจารย์ในเทศ์ เป็นต้น

ถึงแม้ว่าการจัดประสบการณ์วิชาชีพจะมื่อประกอบครบทุกประการ และองค์ประกอบแต่ละอย่างมีคุณภาพที่ดีก็ตาม แต่ก็ย่อมเกิดปัญหาในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพอยู่เสมอ ไม่ว่าจะเป็นวิทยาลัยครูกลุ่มนครหลวง กลุ่มภาคกลาง กลุ่มภาคเหนือ กลุ่มภาคใต้ และกลุ่มภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มักจะประสบปัญหานานาประการ เช่น ปัญหาในการเตรียมและบันทึกการสอน ปัญหาในการดำเนินการสอน ปัญหาในการใช้สื่อการเรียนการสอน ปัญหาในการปกครองชั้นเรียน ปัญหาการวัดและประเมินผล ปัญหาอาจารย์เทคนิค ครูที่เลี้ยง ปัญหานักศึกษา และปัญหาจากโรงเรียนฝึกสอน

สำหรับวิทยาลัยครูกลุ่มภาคตะวันออกเฉียงเหนือซึ่งมีอยู่ 8 แห่ง ในแต่ละแห่งล้วนประสบปัญหาทั้งที่เหมือนกันและแตกต่างกัน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับอาจารย์เทคนิค ครูที่เลี้ยง การส่งนักศึกษาแต่ละวิชาออกฝึกสอน จำนวนนักศึกษาเพศชายหญิง ตลอดจนสภาพความเป็นจริงของผู้ปกครองของนักศึกษาในแต่ละวิทยาลัย ฯลฯ ปัญหาที่เกิดขึ้นได้แก่ ปัญหาการขัดแย้งระหว่างอาจารย์เทคนิค ครูที่เลี้ยง ปัญหาการปรับตัวของนักศึกษากับนักเรียนและโรงเรียน ตลอดจนปัญหาการขาดความรับผิดชอบของนักศึกษา ฯลฯ ปัญหาต่าง ๆ เหล่านี้เกิดขึ้นในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพแต่ละภาคเรียนที่ผ่านมาในลักษณะแตกต่างกัน บางครั้งทำให้เป็นที่หนักอกหนักใจของประธานคณะกรรมการฝึกประสบการณ์วิชาชีพและอาจารย์เทคนิคมาโดยตลอด ทำให้มีความจำเป็นต้องหาช่องทางแก้ไขปรับปรุงข้อบกพร่องต่าง ๆ เหล่านี้ให้หมดไปหรือลดน้อยลงตามลำดับ

ด้วยเหตุดังกล่าวแล้วข้างต้น เป็นแรงจูงใจให้ทำการวิจัยเรื่องนี้ เพื่อจะศึกษาระดับของปัญหาและเปรียบเทียบปัญหาการฝึกประสบการณ์วิชาชีพของนักศึกษาวิชาเอกสังคมศึกษาระดับปริญญาตรีที่มีสภาพต่างกันของกลุ่มวิทยาลัยครูภาคตะวันออกเฉียงเหนือว่า ปัญหาการฝึกประสบการณ์วิชาชีพที่นักศึกษาประสบจริง ๆ นั้น มีความแตกต่างกันมากน้อยเพียงใด และในลักษณะใด ทั้งนี้เพื่อจะเป็นแนวทางแก้ไขปรับปรุงโครงการฝึกประสบการณ์วิชาชีพให้มีคุณภาพและมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น เพื่อการฝึกหัดครูจะได้มีมาตรฐานสูงขึ้นในอนาคต

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับของปัญหาการฝึกประสบการณ์วิชาชีพของนักศึกษาวิชาเอกสังคมศึกษา ระดับปริญญาตรีที่เกิดจากสภาพต่างกันของนักศึกษากลุ่มวิทยาลัยครูภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

2. เพื่อเปรียบเทียบปัญหาการฝึกประสบการณ์วิชาชีพของนักศึกษา ใค้แก่ ปัญหาการเตรียมและบันทึกการสอน การดำเนินการสอน การวัดและการประเมินผล ความร่วมมือของโรงเรียน ครูที่เลี้ยง อาจารย์นิเทศก์ และพื้นฐานความรู้วิชาสังคมศึกษา ที่เกิดจากสภาพต่างกันของนักศึกษา ใค้แก่ เพศของนักศึกษา อาชีพ ฐานะ และระดับความรู้ของผู้ปกครองของนักศึกษา

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการเปรียบเทียบปัญหาการฝึกประสบการณ์วิชาชีพของนักศึกษาวิชาเอกสังคมศึกษา ระดับปริญญาตรี ที่มีสภาพต่างกันของกลุ่มวิทยาลัยครูภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำนวน 8 แห่ง ดังนี้ วิทยาลัยครูอุดรธานี วิทยาลัยครูเลย วิทยาลัยครูบุรีรัมย์ วิทยาลัยครูสุรินทร์ วิทยาลัยครูอุบลราชธานี วิทยาลัยครูมหาสารคาม วิทยาลัยครูนครราชสีมา และวิทยาลัยครูสกลนคร

กลุ่มตัวอย่างประชากร ใค้แก่ นักศึกษาวิชาเอกสังคมศึกษา ระดับปริญญาตรีปีที่ 2 (หลักสูตร 2 ปี) และระดับปริญญาตรีปีที่ 4 (หลักสูตร 4 ปี) ที่ออกฝึกประสบการณ์วิชาชีพในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2525 ของวิทยาลัยครูทั้ง 8 แห่ง ซึ่งมีจำนวนกลุ่มตัวอย่าง 282 คน จากประชากร 320. คน

ตัวแปรที่ต้งศึกษา คือ ตัวแปรต้น ใค้แก่ เพศชายและหญิงของนักศึกษา การอาชีพของผู้ปกครอง ใค้แก่ เกษตรกรรม รับราชการ การค้าขายและอาชีพอื่น ๆ ฐานะทางเศรษฐกิจของผู้ปกครอง ใค้แก่ ฐานะหรือรายได้สูง ปานกลาง และต่ำ ความลำบาก ระดับการศึกษาของผู้ปกครองที่มีการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี ปริญญาตรี และสูงกว่าปริญญาตรี

ตัวแปรตาม ใค้แก่ การเตรียมและบันทึกการสอน การดำเนินการสอน การวัดและการประเมินผล ความร่วมมือของโรงเรียน ครูที่เลี้ยง อาจารย์นิเทศก์ และพื้นฐานความรู้วิชาสังคมศึกษา

สมมติฐานการวิจัย

มีความแตกต่างกันในปัญหาการฝึกประสบการณ์วิชาชีพระหว่างนักศึกษาที่มีสภาพต่าง-
กัน ดังนี้

1. นักศึกษาเพศชายกับเพศหญิง จะมีปัญหาในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพต่างกัน
2. นักศึกษาที่ผู้ปกครองมีอาชีพแตกต่างกัน จะมีปัญหาในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ
ต่างกัน
3. นักศึกษาที่ผู้ปกครองมีฐานะแตกต่างกัน จะมีปัญหาในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ
ต่างกัน
4. นักศึกษาที่มีผู้ปกครองมีระดับการศึกษาแตกต่างกัน จะมีปัญหาในการฝึกประส
บการวิชาชีพต่างกัน

ความจำกัดของการวิจัย

1. ประชากรหรือนักศึกษาของวิทยาลัยครูรวม 8 แห่ง จำนวน 320 คน
2. ประชากรหรือนักศึกษาที่ออกไปฝึกประสบการณ์วิชาชีพเป็นนักศึกษาวิชาเอกสังคม
ศึกษาปีสุดท้าย ระดับปริญญาตรี หลักสูตร 2 ปี และ 4 ปี
3. ระยะเวลาในการออกฝึกประสบการณ์วิชาชีพของนักศึกษาในภาคเรียนที่ 2 ของ
ปีการศึกษา 2525

วิธีดำเนินการวิจัย

ได้กำหนดไว้ 4 ขั้นตอนดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. การใช้เครื่องมือในการวิจัย
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การวิเคราะห์ข้อมูล

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ ประชากรที่เป็นนักศึกษา

วิชาเอกสังคมศึกษา ระดับปริญญาตรีปีที่ 2 หลักสูตร 2 ปี 160 คน และระดับปริญญาตรีปีที่ 4 หลักสูตร 4 ปี อีก 160 คน รวมประชากรทั้งสิ้น 320 คน จากนักศึกษากลุ่มวิทยาลัยครูภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่ไคลงหะเป็ยนออกฝึกประสบการณ์วิชาชีพในภาคเรียนที่ 2 ของปีการศึกษา 2525 ส่วนกลุ่มตัวอย่างนั้นได้จากจำนวนแบบสอบถามที่นักศึกษาส่งกลับคืนมาได้จำนวน 282 คน ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 88.12

2. การใช้เครื่องมือในการวิจัย ใช้แบบสอบถามโดยแบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 แบบเลือกตอบ (Multiple Choice)

ใช้ถามเกี่ยวกับสภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 แบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale)

ใช้ถามเกี่ยวกับปัญหาการฝึกประสบการณ์วิชาชีพด้านต่างๆ คือ การเตรียมและบันทึกการสอน การดำเนินการสอน การวัดและการประเมินผล ความร่วมมือของโรงเรียน ครูพี่เลี้ยง อาจารย์นิเทศก์ และพื้นฐานความรู้วิชาสังคมศึกษา

การสร้างแบบสอบถามได้มาจากการศึกษาคำว่า เอกสาร บทความ และวิทยานิพนธ์ แล้วนำแบบสอบถามฉบับชั่วคราวนี้ให้ผู้ทรงคุณวุฒิ 10 ท่าน ตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหาและการใช้ภาษา เพื่อปรับปรุงแก้ไข แล้วนำไปทดลองใช้กับนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพ วิชาเอกสังคมศึกษา ระดับปริญญาตรีหลักสูตร 2 ปี ของวิทยาลัยครูสกลนคร จำนวน 40 คน เพื่อหาความเที่ยง (Reliability) โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (Coefficient of Alpha) เพื่อใช้กับประชากรและกลุ่มตัวอย่างต่อไป

3. วิธีเก็บข้อมูล

การเก็บข้อมูลกระทำโดยผู้วิจัยติดต่อกับอธิบายนวิทยาลัยครูซึ่งเป็นหัวหน้าสถานศึกษา เพื่อขออนุญาตแจกและเก็บข้อมูล และนำแบบสอบถามมอบให้ประธานคณะกรรมการการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ เพื่อส่งแบบสอบถามไปให้นักศึกษาตอบแบบสอบถาม และผู้วิจัยได้เดินทางไปรับแบบสอบถามกลับคืนด้วยตนเอง

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีการทางสถิติ โดยการหาค่าร้อยละ หาค่าเฉลี่ย หาค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการเปรียบเทียบโดยใช้สูตรหาค่าที (t - test) และการใช้สูตรหาค่าเอฟ (F - test)

คำจำกัดความ

1. สภานักศึกษา หมายถึง ลักษณะและการดำเนินชีวิตของนักศึกษา ได้แก่ เพศ การอาชีพ ฐานะ และระดับการศึกษาของผู้ปกครอง
2. การฝึกประสบการณ์วิชาชีพ หมายถึง วิชาหนึ่งในหลักสูตรปริญญาตรีครุศาสตร์ของวิทยาลัยครู
3. นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพ หมายถึง นักศึกษาครูของกลุ่มวิทยาลัยครูภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ที่วิทยาลัยส่งไปฝึกประสบการณ์วิชาชีพ โดยเฉพาะวิชาเอกสังคมศึกษา ระดับปริญญาตรีปีที่ 2 (หลักสูตร 2 ปี) และระดับปริญญาตรีปีที่ 4 (หลักสูตร 4 ปี)
4. อาจารย์นิเทศก์ หมายถึง อาจารย์ในวิทยาลัยครูที่ออกไปควบคุมดูแล ตรวจสอบให้คำแนะนำ และประเมินผลการปฏิบัติงานของนักศึกษาครูในขณะที่ทำการฝึกประสบการณ์วิชาชีพอยู่ที่โรงเรียน
5. โรงเรียนฝึกประสบการณ์วิชาชีพ หมายถึง โรงเรียนที่วิทยาลัยคัดเลือกให้เป็นโรงเรียนสำหรับนักศึกษาได้ฝึกประสบการณ์วิชาชีพเป็นการทดลองสอน
6. หัวหน้าสถานศึกษา หมายถึง ครูใหญ่ อาจารย์ใหญ่ ผู้อำนวยการ ผู้บริหารสูงสุด ของโรงเรียนที่นักศึกษาออกไปฝึกประสบการณ์วิชาชีพ
7. ครูพี่เลี้ยง หมายถึง ครูที่ได้รับมอบหมายจากหัวหน้าสถานศึกษาให้รับผิดชอบช่วยเหลือ และให้คำแนะนำแก่นักศึกษา
8. กลุ่มวิทยาลัยครูภาคตะวันออกเฉียงเหนือ หมายถึง วิทยาลัยครู 8 แห่ง ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ได้แก่ วิทยาลัยครูอุดรธานี วิทยาลัยครูเลย วิทยาลัยครูสุรินทร์ วิทยาลัยครูบุรีรัมย์ วิทยาลัยครูอุบลราชธานี วิทยาลัยครูมหาสารคาม วิทยาลัยครูนครราชสีมา และวิทยาลัยครูสกลนคร

ข้อตกลงเบื้องต้น

ถือว่าสิ่งต่อไปนี้ เป็นความจริง คือ

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย
2. การตอบแบบสอบถามของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพ
3. แบบสอบถามที่นำมาใช้ถือว่าเป็นแบบสอบถามที่เชื่อถือได้

ประโยชน์ของการวิจัย

ผลการวิจัย คาดว่าจะให้ประโยชน์ดังต่อไปนี้

1. ทราบตัวแปรที่สำคัญในสภาพต่างกัน ทำให้มีผลต่อบัณฑิต การฝึกประสบการณ์วิชาชีพของนักศึกษาต่างกัน
2. เพื่อเป็นแนวทางในการแก้ปัญหาคาดการณ์วิชาชีพของวิทยาลัยครู และสถาบันการศึกษาที่เกี่ยวข้อง เพื่อจะได้นำมาปรับปรุงงานด้านการสอนและบริการแก่นักศึกษาให้ดียิ่งขึ้น

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย